

บทที่ 2

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินงานโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิ” มีแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทัศนคติ
2. นโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. องค์การบริหารส่วนตำบล
4. จังหวัดชัยภูมิ และบทบาทการจัดโครงการเพื่อการพัฒนาเด็ก
5. โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิ

จากแนวคิดทัศนคติซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล ผู้ศึกษาได้ศึกษาความคิดเห็นทัศนคติของนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำมาใช้หาความเป็นไปได้ในด้านการวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กโดยตรง ทำให้มีความเป็นไปได้ที่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 แห่ง ที่มีความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิ จะสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมคาราวานเสริมสร้างเด็กประจำตำบลของตน

1. แนวคิดทัศนคติ

ทัศนคติเป็นประเด็นทางจิตวิทยาอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้บริหารให้ความสนใจ ทั้งนี้เพราะการเข้าใจทัศนคติจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผล ประสิทธิภาพขององค์การในที่สุด (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2550, น. 64)

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติหรือเจตคติ (Attitude) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง จึงหมายถึงแนวโน้มที่บุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวเป็นผลจากความรู้สึก ความเชื่อและความเข้าใจของบุคคลต่อสิ่งนั้น ทัศนคติไม่ใช่ข้อเท็จจริงเพราะไม่ใช่การอธิบาย แต่เป็นการแสดงท่าทีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติไม่ใช่ความเชื่อแต่เป็นบทสรุปจากหลายๆ ความเชื่อ เช่น บุคลากรอาจมีความเชื่อว่างานที่ทำอยู่ซ้ำซากจำเจ ทำให้มีทัศนคติไม่ดีต่องานนั้น จึงมีนักวิชาการแต่ละท่านได้ให้ความหมายของทัศนคติ ไว้อย่างแตกต่างกันตามทฤษฎีของตน ดังนี้

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2550, น. 64) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

สุพานี สุษฎฐวานิช (2549, น. 89) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ เป็นความเชื่อและความรู้สึกในเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นความคิดเห็นหรือคำพูดในเชิงประเมิน (Evaluative Statement) ที่มีต่อเหตุการณ์ ต่อบุคคล หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในแง่บวกหรือแง่ลบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เชื่อหรือไม่เชื่อ ดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548, น. 68) ทัศนคติ คือการประเมินหรือตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคนคนหนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง หรือเป็นท่าทีหรือแนวโน้มของบุคคลที่แสดงว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน ความคิดหรือสิ่งของก็ได้ โดยมีความรู้สึกหรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน ทัศนคติเป็นความรู้สึกทางอารมณ์

วันชัย มีชาติ (2548, น. 56) ทัศนคติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดท่าทีหรือพฤติกรรมของบุคคลต่อปรากฏการณ์และสิ่งต่างๆ รอบตัว

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบโดยการประเมินค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ โดยที่ทัศนคตินี้

สามารถเรียนรู้ หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้ หรือถูกต้องความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

ลักษณะของทัศนคติ

เนื่องจากว่านักจิตวิทยาได้ศึกษาในความหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรกล่าวถึงลักษณะรวมๆ ของทัศนคติที่ทำให้เกิดความเข้าใจทัศนคติให้ดีขึ้น ซึ่งลักษณะของทัศนคติ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้
2. ทัศนคติดีมีลักษณะที่คงทนถาวรอยู่นานพอสมควร
3. ทัศนคติดีมีลักษณะของการประเมินค่าอยู่ในตัว คือ บอกลักษณะดี – ไม่ดี ชอบ – ไม่ชอบ เป็นต้น
4. ทัศนคติทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่หมายของทัศนคติ
5. ทัศนคติบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสิ่งของและบุคคลกับสถานการณ์ นั่นคือ ทัศนคดีย่อมมีที่หมายนั่นเอง

องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติดีมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) องค์ประกอบด้านปัญญา ความคิดความเข้าใจ (Cognitive Component) ประกอบด้วย ความเชื่อ ความรู้ ความคิดและความคิดเห็น
- 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบ หรือทำทางที่ดี – ไม่ดี
- 3) องค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (Behavioral Tendency Component) หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติ

หน้าที่ของทัศนคติ (The function of Attitudes)

หน้าที่ของทัศนคติจะช่วยปกป้องตน และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของตนตามที่ตนเป็น หรือกล่าวง่าย ๆ คือ หน้าที่เหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้เกิดหรือเสริมทัศนคติในทางบวก (Positive attitudes) ต่อวัตถุต่างๆ ที่ทำให้พอใจ หรือผลักดันให้เกิดหรือเสริมทัศนคติในทางลบ (Negative attitudes) ต่อวัตถุต่างๆ ที่ให้โทษ หรือเป็นภัยคุกคามสถานการณ์ ดังกล่าว

1. หน้าที่ในการเป็นเครื่องมือปรับเปลี่ยนหรือใช้ประโยชน์ การปรับตัว (Instrumental Adjustive Utilitarian function) ทัศนคติช่วยให้เราปรับตัวเข้าหาสิ่งที่ทำให้ได้รับความพึงพอใจ หรือได้รางวัล ขณะเดียวกันก็หลีกเลี่ยงต่อสิ่งที่ไม่ปรารถนา ไม่พอใจหรือให้โทษ นั่นคือยึดแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด และหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นโทษให้น้อยที่สุด ซึ่งช่วยในการปรับตัวของแต่ละบุคคลให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความพอใจ คือ เมื่อเราเคยมีประสบการณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาก่อน และเราได้ประสบกับสิ่งนั้นอีก เราจะพัฒนาการตอบสนองของเราในทิศทางที่เราต้องการ

2. หน้าที่ในการป้องกันตน (Ego-defensive function) ทัศนคติช่วยปกป้องภาพลักษณ์แห่งตน (ego or self image) ต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ และแสดงออกมาเป็นกลไกที่ป้องกันตนเอง ใช้ในการปกป้องตัวเองโดยการสร้างความนิยมนับถือตนเอง หลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่พอใจ หรือสร้างทัศนคติขึ้นมาเพื่อรักษาหน้า

3. หน้าที่ในการแสดงออกของค่านิยม (Value expressive function) ในขณะที่ทัศนคติที่ปกป้องตนเอง ได้สร้างขึ้นเพื่อปกป้องภาพลักษณ์ของตนเอง หรือเพื่อปิดบังทัศนคติที่แท้จริงไม่ให้ปรากฏ แต่ ทัศนคติที่ทำหน้าที่แสดงออกถึงค่านิยมจะพยายามแสดงลักษณะที่แท้จริงของตนเองทำหน้าที่ให้บุคคลแสดงค่านิยมของตนเอง เป็นการแสดงออกทางทัศนคติที่จะสร้างความพอใจให้กับบุคคลที่แสดงทัศนคตินั้นออกมา เพราะเป็นการแสดงค่านิยมพื้นฐานที่แต่ละบุคคลพอใจ

4. หน้าที่ในการแสดงออกถึงความรู้ (Knowledge function) มนุษย์ต้องการเกี่ยวข้องกับวัตถุต่างๆ รอบข้าง ดังนั้น จึงต้องแสวงหาความมั่นคง ความหมาย ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น ทัศนคติจะเป็นสิ่งที่ใช้ประเมิน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และเป็นมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบ หรือเป็นขอบเขตแนวทางสำหรับอ้างอิงเพื่อหาทางเข้าใจ ให้สามารถเข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อมได้ง่ายๆ ขึ้นเพราะคนเราได้รับรู้แล้วครั้งหนึ่งก็จะเก็บประสบการณ์เหล่านั้นไว้เป็นส่วนๆ เมื่อเจอสิ่งใหม่จะนำประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมมาเป็นกรอบอ้างอิงว่าสิ่งใด

ควรรับรู้ สิ่งใดควรหลีกเลี่ยง ซึ่งทัศนคติช่วยให้คนเราเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวเรา โดยเราสามารถตีความ หรือประเมินค่าสิ่งที่อยู่รอบตัวเราได้

ประเภทของทัศนคติ

การแสดงออกทางทัศนคติสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท (วันชัย มีชาติ, 2548, น. 57) คือ

1. ความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) เป็นการวัดถึงทัศนคติโดยทั่วๆ ไปของบุคคลที่มีต่องานของเขาเอง ซึ่งมีทั้งทัศนคติในทางบวก (Positive Attitude) และทัศนคติในทางลบ (Negative Attitude)

2. ความเกี่ยวข้องกับงาน (Job Involvement) เป็นระดับของการกำหนดหรือผูกพันตัวเองของบุคคลเข้ากับงานที่ทำหรือกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วม รวมทั้งการพิจารณาว่าสิ่งที่ได้กระทำเป็นสิ่งที่สำคัญและมีคุณค่า

3. ความผูกพันกับองค์กร (Organizational Commitment) เป็นสภาวะที่พนักงานผูกพันตัวเองเข้ากับองค์กรใดองค์กรหนึ่ง และเป้าหมายขององค์กรนั้นๆ และมีความต้องการที่จะรักษาสภาพการเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นไว้

วิธีการวัดทัศนคติ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการวัดทัศนคติออกมาในลักษณะของทิศทาง และปริมาณ ซึ่งวิธีวัดนั้นมีอยู่หลายวิธีดังนี้

1. วิธีการสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผนทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีทัศนคติ ความเชื่อ อุปนิสัยอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะถูกต้องใกล้เคียงความจริงหรือเป็นที่เชื่อถือได้เพียงใดนั้น มีข้อควรคำนึงถึงหลายประการ กล่าวคือ ควรมีการศึกษาหลายๆ ครั้ง ทั้งนี้เพราะทัศนคติของบุคคลมาจากหลายสาเหตุ นอกจากตัวผู้สังเกตเองต้องมีการทำให้ตัวเป็นกลาง ไม่มีการลำเอียงและการสังเกตควรไปหลายๆ เวลา ไม่ใช่สังเกตเวลาใดเวลาหนึ่ง

2. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาต้องออกไปสอบถามบุคคลด้วยปาก (พูดคุย) ของตนเอง ซึ่งโดยปกติผู้สัมภาษณ์จะเตรียมแผนการล่วงหน้าเอาไว้ว่าจะสัมภาษณ์

เรื่องใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ผู้สัมภาษณ์จะต้องทำให้บรรยากาศในการสัมภาษณ์เป็นกันเอง ยิ่งถ้าเป็นกันเองมากเท่าใด ข้อมูลที่ได้ก็ยิ่งถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เล่าจะสบายใจไม่เคร่งเครียด ข้อควรคำนึงถึงในการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะในตอนเริ่มแรกของการสัมภาษณ์ไม่ควรทำให้เป็นพิธีแบบแผน การเก็บข้อมูลผู้สัมภาษณ์อาจดัดแปลงจากแบบฟอร์มที่เตรียมไป แต่ไม่ควรทำให้การบันทึกนั้นกระทบกระเทือนบรรยากาศการสัมภาษณ์ หรือไม่ก็อาจใช้การบันทึกเทปก็ได้ วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการหาข้อมูลที่วิธีหนึ่งที่ทำให้สะดวก ไม่สิ้นเปลืองมาก สามารถได้ข้อมูลทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แต่ข้อเสียก็คือข้อมูลที่จะเป็นไปที่เสื่อมเสียแก่ผู้ที่เราศึกษาอาจจะไม่ถูกเปิดเผย ซึ่งเราจะต้องใช้วิธีการอื่นๆ ศึกษาเพิ่มเติมอีก

3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นวิธีที่นิยมใช้เมื่อผู้ศึกษาไม่สามารถที่จะติดต่อกับผู้ที่ศึกษาโดยตรง แบบสอบถามนั้นจะมีคำอธิบายไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน การใช้วิธีการส่งแบบสอบถามนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมากในการวัดทัศนคติ ทั้งนี้เพราะเราสามารถที่จะสร้าง และถามได้ในหลายๆด้านตามความต้องการของผู้ที่จะศึกษา อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาในการหาข้อมูล เพราะผู้ศึกษาสามารถส่งแบบสอบถามไปให้คนจำนวนมากๆ ในเวลาเดียวกัน ส่วนในด้านการลงทุนก็นับว่าใช้ทุนน้อยกว่าหลายๆวิธีการวัดทัศนคตินี้นิยมใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามมากที่สุด และก็มีผู้คิดแบบสอบถามกันอยู่เรื่อยๆ แบบสอบถามที่ใช้กันมากได้แก่ มาตรฐานอันดับคุณภาพ มาตรฐานแบบเทอร์สโตน มาตรฐานแบบลิเคิร์ต และมาตรฐานแบบ Semantic differential เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงมาตรฐานแบบลิเคิร์ต อันเป็นแบบที่นิยมใช้กันมากในประเทศไทย

มาตรฐานแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มาตรฐานแบบนี้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มาตรฐานนี้ประกอบไปด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเราอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งวิธีวัดโดยการใช้เครื่องมือวัดแบบ Likert's Scale มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

2. นโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากรายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชน ปี 2548 - 2550 สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชนสำนักงานส่งเสริม สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ศึกษานโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนจากวิวัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้เห็นได้ว่านโยบายและแผนการบริหารในระดับประเทศ มีส่วนสำคัญยิ่งในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน ในที่นี้จะพิจารณานโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็ก ตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559) ข้อมูลจากสรุปวิวัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (<http://www.nesdb.go.th>) ระบุว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนๆ ให้ความสำคัญน้อยต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 และ 2 นโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนแฝงอยู่ในนโยบายสาธารณสุขและการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 และ 4 สถานการณ์ทางสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อทิศทางการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน กล่าวคือในปี 2516 ประเทศไทยมีขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตย อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประกอบกับที่ประชุมสมัชชาใหญ่ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ปี 2522 เป็นปีเด็กสากล ทำให้หน่วยงานองค์การต่างๆ ให้ความสนใจและมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากขึ้น ในประเทศไทย เกิดองค์กรทำงานด้านเด็กและเยาวชนมากขึ้น หน่วยงานต่างๆ เริ่มมีการกำหนดแผนงาน/โครงการด้านเด็กและเยาวชน และมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาเด็กระยะยาวและแผนเยาวชนระยะยาวขึ้นเป็นครั้งแรก ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) รัฐเริ่มเน้นให้กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ทั้งยังมีการกำหนดแผนอาหารและโภชนาการแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ยังคงให้ความสำคัญกับการแก้ไข ปัญหาโภชนาการ สุขภาพกาย สุขภาพจิต สติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน รวมทั้งสังคม จริยธรรมและวัฒนธรรม และการเตรียมให้มีอาชีพ ทั้งนี้ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเด็กยังมีลักษณะ

เป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า โดยการพัฒนาเด็กและเยาวชนยังคงมีเป้าหมาย เน้นที่การก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและเพื่อความมั่นคงของรัฐ มากกว่าการมีเป้าหมายที่ตัวเด็กเอง เช่น มีการกำหนดเป้าหมายที่จะรักษาระดับอัตราเด็กถูกทอดทิ้งไม่ให้เพิ่มขึ้น แต่มิได้มุ่งที่การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุหรือมุ่งที่การพัฒนาเด็ก ส่วนนโยบายในระดับกว้างในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนั้น พบว่ารัฐมักกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องไว้กว้างขวางแต่ไม่ชัดเจน เป็นการพรรณาสภาพอันพึงประสงค์เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีเป้าหมายที่ต้องให้บรรลุเป็นขึ้นเป็นอันหรือขาดเป้าหมายเชิงปฏิบัติ (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ, 2547, น. 74)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) กำหนดแผนสำหรับกลุ่มต่างๆ ชัดเจนขึ้น และเพิ่มความสำคัญของบทบาทครอบครัว และเน้นบทบาทขององค์กรเอกชนและองค์กรประชาชนมากขึ้น ในปี 2532 เป็นวาระครบ 10 ปี แห่งการเฉลิมฉลองการประกาศปีเด็กสากล ที่ประชุมใหญ่ขององค์การสหประชาชาติได้ให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อันเป็นแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญในการดูแล ปกป้อง และพัฒนาเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามรับรองอนุสัญญาดังกล่าวในปี 2534 ส่งผลให้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) จัดทำ ปฏิญญาเพื่อเด็กไทย และแผนปฏิบัติการหลักของปฏิญญาเพื่อเด็กไทย ขึ้นมา ประกอบเข้ากับจุดมุ่งหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) โดยมุ่งสนองตอบสภาวะความจำเป็นพื้นฐานและบริการของเด็ก และแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสังคม รวมทั้งผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นแผนที่ปรับเปลี่ยนแนวคิด จากการพัฒนาเศรษฐกิจ มาเป็นการเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมีแผนงาน โครงการ ที่ชัดเจนในการพัฒนาศักยภาพของคนและพัฒนาสังคม กิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนยังมีแนวทางกระจัดกระจายอยู่ในหน่วยงานต่างๆ แต่มีทิศทางที่สอดคล้องกันมากขึ้น โดยแผนนี้กำหนดแนวทางการพัฒนาเด็กไว้อย่างชัดเจน ทั้งกลุ่มทั่วไป กลุ่มเด็กในภาวะยากลำบาก และกลุ่มเด็กปัญญาเลิศ ทั้งยังได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทย แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายว่า ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจจึงทำให้แผนงานโครงการต่างๆ ไม่อาจบรรลุผลได้อย่างน่าพอใจ

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) การพัฒนาและการบริหารประเทศยังคงเน้นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บนพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงและมีดุลยภาพ ในด้านนโยบายการพัฒนาประชากรเน้นชัดเจนที่การพัฒนาคุณภาพประชากรวัยเด็ก ทั้งในเรื่องการพัฒนา การศึกษา และสุขภาพ และเน้นการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน ชุมชน และประชาสังคม รวมทั้งแก้ไขปัญหาความยากจนและการเข้าไม่ถึงบริการของคนจน

ในปี 2545 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษ ว่าด้วยเรื่องเด็ก ได้ตกลงรับรองเอกสารแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” ให้เป็นเอกสารแนวทางการดำเนินงานเพื่อเด็ก ในช่วงทศวรรษหน้า และมีผลผูกพันให้ประเทศสมาชิก ต้องนำแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” มาจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และดำเนินงานตามแผน ในประเทศของตน

ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงยึดถือ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกชั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับ การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยได้ดำเนินการจัดทำนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็ก ตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559) แล้วเสร็จในปี 2549

นโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็ก ตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559)

จากเอกสาร นโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็ก ตามแนวทาง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549, น. 3-2-4) “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559) ซึ่งเกิดจากการระดมการมีส่วนร่วมของเด็กเยาวชน และผู้ทำงานด้านเด็ก เยาวชน ในทุกภาคส่วน อย่างกว้างขวาง เอกสารฉบับนี้ได้ประมวลให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของรัฐบาลที่ผ่านมาอย่างชัดเจน โดยสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในระดับต่างๆ ในการพัฒนาเด็ก ดังนั้น แนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่เป็นแนวนโยบายและแผนงานในการทำงานปัจจุบัน ที่ใช้เป็นกรอบสำคัญในการกำหนดนโยบายระดับชาติ ที่กำหนดว่ารัฐพึงมีความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) รัฐต้องรับผิดชอบด้านการจัดบริการต่างๆ ให้ทั่วถึงและมีคุณภาพในทุกพื้นที่ เพื่อพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้มีชีวิตอยู่รอด และให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนอย่างรอบด้าน อันรวมถึงการพัฒนาทางการ สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ
- 2) รัฐต้องจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกรูปแบบ และสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับเด็กทุกคน
- 3) รัฐต้องยึดถือหลักการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญในทุกกรณีที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อาทิ บริการเชิงสังคมด้านต่างๆ กระบวนการยุติธรรมทั้งทางด้านนิตินัยและพฤตินัย เป็นต้น
- 4) รัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับเด็กเอง ทั้งในครอบครัว สถานศึกษา สถาบันสังคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชนและสังคม
- 5) รัฐต้องให้ความปกป้องคุ้มครองเป็นพิเศษสำหรับเด็กทุกกลุ่มและในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งจัดการเอาใจใส่เปรียบ ตลอดจนการละเมิดสิทธิเด็กที่กระทำโดยรัฐ โดยบุคคล โดยองค์กรเอกชน องค์กรภาคธุรกิจ ชุมชน สื่อมวลชนและสังคม
- 6) รัฐต้องเอาใจใส่เด็ก โดยเน้นการป้องกันมิให้เด็กมีหรือเป็นปัญหา และให้บริการการแก้ไขฟื้นฟูเยียวยาที่มีประสิทธิผล
- 7) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการระดมทรัพยากรเต็มที่โดยเฉพาะให้หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนที่เป็นแหล่งทรัพยากร จัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเด็กให้เป็นบุคคลที่สามารถจรรโลงและพัฒนาชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขสืบต่อไป
- 8) รัฐต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับแผนและยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาเด็ก ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาบุคลากร และคุณภาพการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการจัดระบบข้อมูล ตัวบ่งชี้ การวิจัยพัฒนา การติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาเด็ก เพื่อให้ทราบสถานภาพของเด็กอย่างสม่ำเสมอและปรับปรุงยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- 9) รัฐต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมไทยและสังคมโลกในการพัฒนาเด็ก โดยให้ทุกภาคส่วนมีบทบาท และทำงานในเชิงรุก ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคมเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวมีบทบาทที่มีพลังเพื่อเด็ก เพื่อให้เด็กมีและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาตนเอง

ปัญหาด้านนโยบาย / แผน และการบริหารจัดการ

1. ขาดเจตนาารมณั้ทางการเมืองที่ชัดเจนด้านเด็ก ขาดความมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อเด็กอย่างจริงจังต่อเนื่องและขาดความเข้าใจงานด้านเด็กของนักการเมืองบางคน ที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาเด็ก

2. นโยบายของรัฐบางด้านส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะเด็ก โดยที่ฝ่ายวางนโยบายอาจมิได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กกว่าเป็นความหวังและอนาคตของชาติอย่างแท้จริง

3. มีแผนหลายฉบับที่มีคุณภาพแต่ขาดการนำไปปฏิบัติหรือนำไปปฏิบัติแต่ก็ขาดความต่อเนื่องและขาดการติดตามงานอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดระบบการประสานเพื่อดำเนินการตามแผนเพื่อให้เกิดพลังจากความเป็นเอกภาพ

4. กลไกการดำเนินงานด้านเด็กในบางเรื่องยังอ่อนแอ ขาดการสร้างพลังกำลัง (Capacity Building) และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ข้าราชการระดับสูงบางคนที่อยู่ในฐานะผู้นำทางความคิดและการปฏิบัติงาน ยังขาดความเข้าใจ หรือยังไม่มี ความเข้าใจที่ถูกต้อง เรื่องการพัฒนาเด็ก ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนงานด้านเด็ก ไปในทิศทางที่ถูกต้องอย่างเต็มที่ และเหมาะสมได้

5. กฎหมาย กฎ และระเบียบบางฉบับยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเด็ก การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดกฎหมาย กฎและระเบียบในบางเรื่อง ที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเด็กและสิทธิเด็ก

ปัญหาด้านบทบาทและบริการของสถาบันและหน่วยงาน

1. ครอบครัวอันเป็นพื้นฐานหลักของการพัฒนาเด็กทุกคน ยังไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ให้ทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ

2. บริการสังคมพื้นฐาน เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสุขภาพจิต ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการสังคม ฯลฯ ยังไม่ทั่วถึงสำหรับเด็กทุกคนในทุกกลุ่มหรือทุกประเภท และยังคงปรับปรุงคุณภาพ ในบางจุดบางบริการไม่มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพที่ชัดเจน และบางบริการไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

3. ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับพันธกิจ ในการพัฒนาเด็กและครอบครัวให้สมบูรณ์ อีกทั้งขาดการตระหนักถึงหลักการ

และความสำคัญ ของการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก ที่จำเป็นต้องมีแหล่งเรียนรู้ที่กระจายตัวอย่างทั่วถึง และสามารถเข้าถึงได้

4. องค์กรต่างๆ ส่วนใหญ่ของรัฐ ยังเห็นว่าเรื่องการพัฒนาเด็กเป็นงานฝาก มากกว่างานที่ต้องให้ความสำคัญ นอกจากนี้ยังขาดระบบการประสานงาน เพื่อให้เกิดบูรณาการในหลายเรื่อง ขาดการทำงานแบบสหวิชาชีพ รวมทั้งงานข้ามกระทรวง หรือข้ามหน่วยงาน (Multi-sectoral) ที่ไม่ยอมทำ เหตุเพราะเกรงว่าหน่วยงานอื่นจะอ้างว่าเป็นผลงานของตนแต่ฝ่ายเดียว

5. สื่อมวลชนบางส่วนยังไม่เข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบ ในการนำเสนอเรื่องเด็ก รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม ในการส่งเสริมการพัฒนาของเด็ก

ปัญหาด้านองค์ความรู้และการสร้างทักษะ

1. บุคลากรบางสาขาวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านยังมีไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งบุคลากรภาครัฐที่ต้องการรับผิดชอบด้านเด็ก ส่วนหนึ่งไม่มีความเข้าใจลักษณะและกระบวนการพัฒนาเด็กอย่างเพียงพอ

2. การบริหารจัดการยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลสารสนเทศ และยังขาดตัวบ่งชี้บางประเภท เพื่อใช้ในการวางแผน การติดตามงานและการประเมินผล อีกทั้งมิได้นำตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร

3. ขาดการศึกษาวิจัยที่มีคุณภาพเพียงพอและมากพอ เพื่อแสวงหาองค์ความรู้เพิ่มเติม และขาดการเผยแพร่ผลที่วิจัยไปแล้ว รวมทั้งขาดการสังเคราะห์เพื่อสร้างนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และการขยายผล

4. ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเด็กอันหมายรวมถึง เงิน บุคลากร องค์ความรู้และเทคโนโลยี มีไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง ไม่กระจายอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อเด็กโดยตรง มีการสูญเปล่าเพราะไม่เกิดประสิทธิผลในหลายจุด โดยเฉพาะเมื่อใช้ทรัพยากรโดยไม่มีเป้าหมาย หรือใช้ทรัพยากรเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของบุคคลหรือหน่วยงานมากกว่าเพื่อเด็ก

นโยบายรัฐบาล

การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศ โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวนายกรัฐมนตรี ในเดือนพฤศจิกายน พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้

แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในส่วนนโยบายสังคมว่า รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ โดยสร้างเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติ จัดทำแผนปฏิรูปสังคม เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรม นำความรู้ พัฒนาสุขภาพภาวะของประชาชนให้ครอบคลุม ส่งเสริมการกีฬา สร้างความเข้มแข็งของทุกชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคม โดยรัฐจะดูแลเด็กและเยาวชน คนพิการ คนสูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

มาตรการและค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการสังคม

โดยภาพรวม สังคมไทยให้ความสำคัญกับสวัสดิการด้านการศึกษามาก โดยเชื่อว่าการศึกษาคือหนทางสำคัญให้คนมีโอกาส/สถานะทางเศรษฐกิจสังคม หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ล้วนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษามาก โดยหากพิจารณาจากงบประมาณด้านสวัสดิการสังคมของภาครัฐและองค์การพัฒนาเอกชน จะพบว่า

ภาคราชการ งบประมาณด้านการศึกษา เป็นงบประมาณที่ได้รับสูงสุด คือ ร้อยละ 15 ของงบประมาณประเทศ (ในปี 2549) และคิดเป็นร้อยละ 55 ของงบประมาณด้านสวัสดิการดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

งบประมาณสวัสดิการสังคม ภาคราชการ ปี 2549

สวัสดิการ	จำนวนเงิน	หน่วย : ล้านบาท	
		ร้อยละ งบทั้งหมด	ร้อยละ งบสวัสดิการ
- การศึกษา	207,277.4403	15.24	55.31
- สุขภาพอนามัย	68,586.7106	5.04	18.30
- ที่อยู่อาศัย	33,420.0000	2.46	8.02
- การทำงานและการมีรายได้	20,660.8545	1.52	5.52
- นันทนาการ	1,883.8557	0.14	0.50
- กระบวนการกิจกรรม	8,164.7150	0.60	2.18
- การบริหารทางสังคมทั่วไป	34,732.7306	2.55	0.27
	374,735.1102		

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเด็กและเยาวชน โดยสามารถดำเนินการได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ทั้งยังเพิ่มลำดับการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสภาวะยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงยังต้องปรับปรุงในคุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินงานพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านต่างๆ เช่น การส่งเสริมองค์การและอาสาสมัครในการดำเนินการพัฒนาสังคม จัดบริการครอบครัวทดแทนในรูปแบบต่างๆ เช่น การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน การจัดบริการครอบครัวอุปถัมภ์ การดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และครอบครัว การส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ แต่การดำเนินการยังครอบคลุมกลุ่มประชากรได้น้อย

กระทรวงยุติธรรม โดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องเผชิญกับจำนวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงได้ดำเนินการเปิดสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนครบทั้ง 76 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อรองรับจำนวนเด็กและเยาวชนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีความพยายามหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานพินิจ โดยไม่จำเป็น และยังเป็น การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมด้วย

กระทรวงสาธารณสุข มุ่งเน้นดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพ โดยตั้งเป้าหมายให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถเพิ่มจำนวนผู้ออกกำลังกายได้กว้างขวางมากขึ้น มีการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของประชาชน การควบคุมและป้องกันโรคเพื่อขจัดโรคที่เป็นปัญหาหลักของคนไทย เช่น โรคเอดส์ ไข้เลือดออก ฯลฯ โดยกิจกรรมต่างๆ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หรือผ่านกลไกการทำงานในพื้นที่ เช่น แกนนำหมู่บ้าน สถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการเสริมสร้างความปลอดภัยต่อการบริโภคในสถานศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่

ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน ผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการ To Be Number One โครงการสร้างแกนนำชุมชน เป็นต้น

องค์การพัฒนาเอกชน โดยภาพรวม งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมขององค์การพัฒนาเอกชน จากรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ฉบับที่ 2 ของไทย เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2540 ณ นครเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์จะพบว่า องค์การพัฒนาเอกชนส่วนมาก จะทำงานด้านการพัฒนาด้านการศึกษา โดยในปี 2548 มีค่าใช้จ่าย ด้านการศึกษา ร้อยละ 60.23 และด้านสุขภาพ ร้อยละ 17.38 ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2

จำนวนและร้อยละของการจัดสรรงบประมาณ

องค์การพัฒนาเอกชน ปี 2545 - 2548

หน่วย : ล้านบาท

ค่าใช้จ่ายภาคเอกชน	ปี 2545		ปี 2546		ปี 2547		ปี 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา	142.80	50.43	163.45	50.50	204.03	55.40	276.30	60.23
สุขภาพ	28.26	0.08	41.50	12.83	50.81	13.80	70.73	17.38
อื่นๆ	112.16	30.50	118.66	36.67	113.47	30.80	102.67	22.30
รวมทั้งหมด	283.31	100.00	323.61	100.00	368.31	100.00	458.70	100.00

แหล่งข้อมูล: องค์การพัฒนาเอกชน ดังต่อไปนี้ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย, สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์พระเทพรัตนราชสุดาฯ (สอศย.), มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ ในประเทศไทยฯ, สหทัยมูลนิธิ, มูลนิธิโสสะแห่งประเทศไทย, มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ, มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง, มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, มูลนิธิดวงประทีป, สมาคมศูนย์กลางเทวา, มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก, มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก และศูนย์พัฒนาเยาวชน

หากพิจารณารายละเอียดวัตถุประสงค์และกิจกรรม/โครงการขององค์การพัฒนาเอกชนตามรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย ฉบับที่ 2 ตามรายงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ปี 2549) จะพบว่า องค์การพัฒนาเอกชนตามรายงานฯ ส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมหลายด้านควบคู่กันไป ในลักษณะที่มีความครอบคลุมรอบด้าน โดยให้ความสำคัญกับมิติต่างๆ ของเด็กและเยาวชน ทั้งการศึกษา สุขภาพอนามัย จริยธรรม/จิตใจ ทักษะชีวิต ฝึกออาชีพ เป็นต้น และมีการดำเนินงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนควบคู่ไปด้วย และขณะเดียวกันก็ดำเนินการควบคู่ไปกับการประสานงานเผยแพร่ข้อมูล ส่วนกิจกรรมที่ดำเนินงานมาก คือ การจัดบริการ/ให้การศึกษา การดำเนินการร่วมกับครอบครัว และการประสานงาน

กิจกรรม/โครงการที่มีการดำเนินงานไม่มากนักได้แก่ การศึกษาวิจัย การฝึกอาชีพ ฝึกทักษะชีวิต และที่ทำน้อยที่สุด ได้แก่ การทำบ้านพักและการให้การบรรเทาทุกข์ฉุกเฉิน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่/หน่วยงานพบว่า องค์การพัฒนาเอกชนส่วนมากมีความเห็นว่า การดำเนินงานในลักษณะบ้านพักเป็นการใช้ทรัพยากรจำนวนมากไปในเรื่องของ การก่อสร้างและบำรุงรักษา สถานที่ ทั้งต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำในการดูแลเด็กและสถานที่ ซึ่งอาจมิใช่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม รวมทั้งไม่สอดคล้องกับธรรมชาติขององค์การพัฒนาเอกชนที่มีงบประมาณไม่มากและขึ้นอยู่กับงบบริจาคของสาธารณชนและแหล่งทุนต่างๆ ซึ่งมีความสนใจแตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงเวลาหรือสถานการณ์ของปัญหา และหลักการสำคัญของการพัฒนาดูแลเด็ก ควรเป็นการดำเนินงานโดยเสริมสร้างความเข้มแข็งที่ครอบครัว ชุมชนและตัวเด็กและเยาวชนเองเป็นสำคัญ

การดำเนินงานฝึกอาชีพ ฝึกทักษะชีวิตเป็นกิจกรรมที่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยากจนต้องการให้มีมากขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายและเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวให้กับเด็กและเยาวชนด้วย ดังนั้น องค์การพัฒนาเอกชนควรต้องเพิ่มบทบาทในกิจกรรมเหล่านี้ให้มากขึ้น

กิจกรรมด้านการศึกษาวิจัยเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงาน รวมทั้งพัฒนาระบบการทำงานโดยรวมด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่ายังเป็นจุดอ่อนที่องค์การพัฒนาเอกชนควรเพิ่มความเข้มแข็งในการดำเนินงาน

3. องค์การบริหารส่วนตำบล

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม (2550, น. 145) กล่าวถึงความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่า การจัดระเบียบบริหารงานในตำบลได้เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2453 ซึ่งกำหนดให้หลายบ้านรวมกันขึ้นเป็นตำบลมีกำนันเป็นผู้ดูแล โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านจะมีภารกิจที่ช่วยเหลือทางราชการในการปกครองท้องที่นั้นๆ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510 ให้มีคณะกรรมการชุดนี้ มีหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กำนัน เกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน และต่อมาได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขการจัดระเบียบบริหารงานในตำบลอีกหลายครั้ง

ปี 2499 ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เพื่อจัดตั้งสภาตำบล โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่าง เท่าที่เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่และราษฎรเป็นส่วนรวม อันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และให้ปลัดอำเภอเข้าประจำท้องที่ตำบลเพื่อช่วยบริหารงาน การทำนุบำรุงหรือบูรณะชนบท และในวันที่ 2 ธันวาคม 2537 รัฐบาลได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้สภาตำบลตามกฎหมายลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งเคยมีสภาตำบลเป็นองค์การบริหารอยู่เดิมมีฐานะเป็นนิติบุคคลทันที

สภาตำบลแบบใหม่มีหน้าที่พัฒนาตำบลตามแผนโครงการ และงบประมาณของตนเอง สำหรับสภาตำบลใดที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 1.5 แสนบาท ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นด้วย นับเป็นการคืนชีพหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูป อบต. อีกครั้งหนึ่งซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และแหล่งรายได้กว้างขวางมากขึ้นโดยเฉพาะรายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ อบต. ยังสามารถออกข้อบังคับตำบลเพื่อบังคับใช้กับราษฎร และกำหนดโทษปรับได้ด้วยแต่ต้องไม่เกิน 500 บาท ในการปฏิบัติงานประจำได้สร้างความตื่นตัวให้แก่คนในชนบท ในการเข้าไปมีส่วนร่วมปกครองตนเอง เพราะเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดชาวบ้านมากที่สุด และมีส่วนช่วยเหลือพัฒนาความเป็นอยู่ ได้สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นได้มากขึ้น

พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในด้านโครงสร้างที่มาของสมาชิกและบทบาทหน้าที่ พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ในด้านแก้ไขชื่อเรียกบุคคลและคำศัพท์กำหนดให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ในการจัดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการแบ่งระดับ อบต. เป็น 3 ขนาด คือ

1. อบต.ขนาดใหญ่ มีรายได้ตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป
2. อบต.ขนาดกลาง มีรายได้ระหว่าง 6 – 20 ล้านบาท
3. อบต.ขนาดเล็ก มีรายได้ไม่เกิน 6 ล้านบาท

อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งได้มีการประกาศจัดตั้งในแต่ละครั้งดังนี้

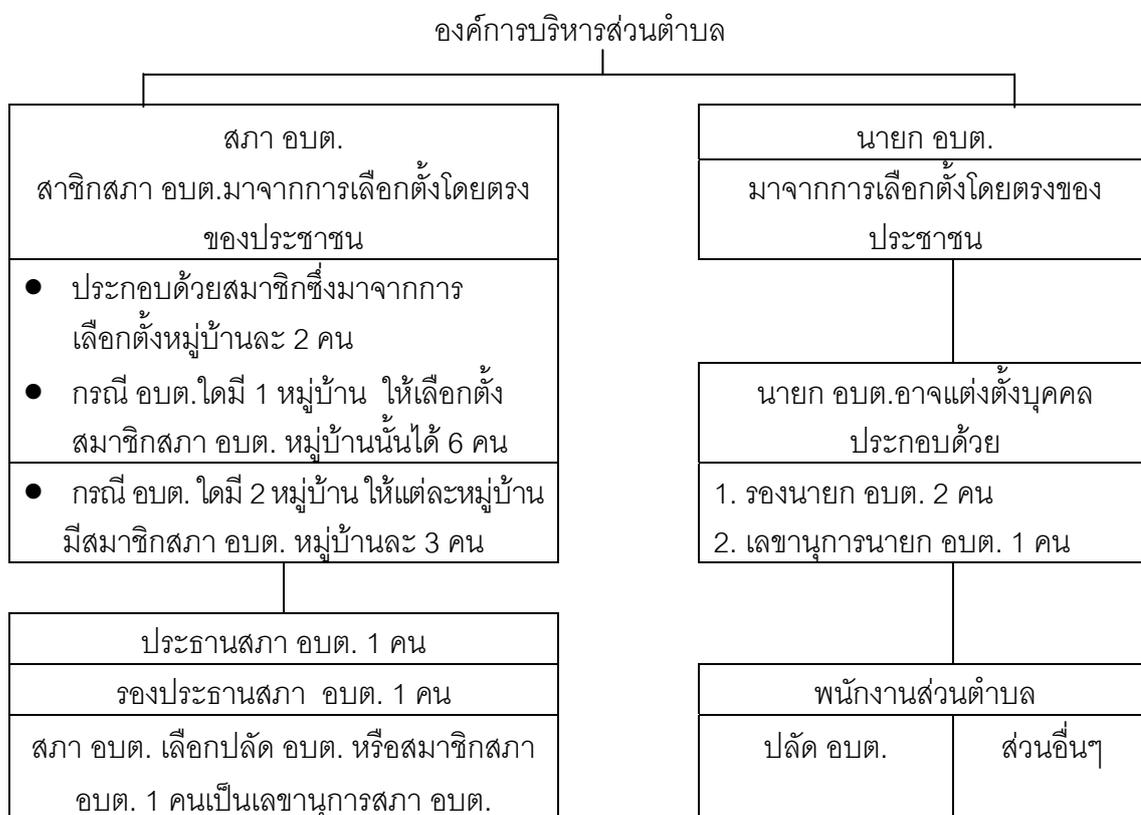
ครั้งที่ 1 (2538) จำนวน 617 แห่ง

ครั้งที่ 2 (2539) จำนวน 2,143 แห่ง

ครั้งที่ 3 (2540) จำนวน 3,637 แห่ง

ปัจจุบันมีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6,542 แห่ง

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา: <http://www.thailocaladmin.go.th>, 2550

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงาน
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดสรรงบประมาณประจำปีและงบประมาณเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนตามข้อ 1 และตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1. บริหารกิจการองค์กร ให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับและแผนพัฒนา
2. จัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณให้สภาองค์กรพิจารณา
3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการจ่ายเงินให้สภาองค์กรทราบ
4. งานอื่นๆ ที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนี้

1. จัดให้มีการบำรุงรักษาทั้งทางน้ำและบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถและมีศักยภาพเพียงพออาจทำกิจการด้านต่างต่อไปนี้เพิ่มเติมได้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่การประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์กร
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พงศ.2542 ดังนี้

1. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม
  - (1) ภาษีบำรุงท้องที่
  - (2) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
  - (3) ภาษีป้าย
  - (4) อากรการฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
  - (5) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
  - (6) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
  - (7) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการขายสุรา

- (8) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
  - (9) อากรังนกนางแอ่น
  - (10) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
  - (11) อากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
  - (12) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
  - (13) ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
  - (14) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
  - (15) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
  - (16) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
  - (17) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
  - (18) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด
2. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
3. เงินรายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่นๆ
- (1) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - (2) จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - (3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - (4) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
  - (5) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
  - (6) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. เงินกู้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้
- (1) กู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล
  - (2) การกู้ตาม (1) กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
  - (3) การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีแหล่งที่มาจากทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทรัพยากรมากก็จะมีรายได้มาก และการมีรายได้จะส่งผลต่อการดำเนินกิจการพัฒนาในท้องถิ่น ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยทีเดียว

4. จังหวัดชัยภูมิ และบทบาทการจัดโครงการเพื่อการพัฒนาเด็ก

จังหวัดชัยภูมิ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับ 8 ของประเทศ โดยมีเนื้อที่ประมาณ 12,778 ตารางกิโลเมตร นับเป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรมอันเก่าแก่นับตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม กระทั่งสมัยที่ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรล้านช้าง

ชัยภูมิ มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร 284 กิโลเมตร มีเขตติดต่อกับจังหวัดเพื่อนบ้านหลายจังหวัด ได้แก่ ทางเหนือติดกับเพชรบูรณ์และขอนแก่น ทางตะวันออกติดกับขอนแก่นและนครราชสีมา ทางตะวันตกติดกับเพชรบูรณ์ มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ทั้งภูเขา ที่ราบสูง และลุ่มน้ำ มีป่าไม้ถึงร้อยละ 50 ของพื้นที่ สภาพโดยทั่วไปมีความชุ่มชื้นเหมาะแก่การเพาะปลูก มีเทือกเขาพาดผ่านกลางพื้นที่ของจังหวัด ได้แก่ ภูหยวก ภูอีด่อม่า ภูแลนคา ภูพังเหยต่อกับภูพระยาฝ่อซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาเพชรบูรณ์

แม่น้ำสำคัญของชัยภูมิ ได้แก่ แม่น้ำชี ซึ่งมีต้นกำเนิดในป่าดงดิบอำเภอนองบัวแดง และแม่น้ำพรมมีกำเนิดในป่าดงดิบ อำเภอคอนสาร นับเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดและของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำสำคัญคือ เขื่อนจุฬาภรณ์ ในอำเภอคอนสาร และบึงละหานในอำเภोजตุรัส

ชัยภูมิแบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 124 ตำบล 1604 หมู่บ้าน
(<http://www.chaiyaphum.go.th>)

1) อำเภอเมืองชัยภูมิ	มี	19	ตำบล
2) อำเภอบ้านเขว้า	มี	6	ตำบล
3) อำเภอคอนสวรรค์	มี	9	ตำบล
4) อำเภอเกษตรสมบูรณ์	มี	11	ตำบล
5) อำเภอนองบัวแดง	มี	8	ตำบล
6) อำเภोजตุรัส	มี	9	ตำบล
7) อำเภอบำเหน็จณรงค์	มี	7	ตำบล
8) อำเภอนองบัวระเหว	มี	5	ตำบล
9) อำเภอเทพสถิต	มี	5	ตำบล
10) อำเภอภูเขียว	มี	11	ตำบล
11) อำเภอบ้านแท่น	มี	5	ตำบล

12) อำเภอแก่งคร้อ	มี 10 ตำบล
13) อำเภอกอนสาร	มี 8 ตำบล
14) อำเภอภักดีชุมพล	มี 4 ตำบล
15) อำเภอเนินสง่า	มี 4 ตำบล
16) อำเภอซับใหญ่	มี 3 ตำบล

มีดังนี้
 หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 – 3
4. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่
5. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ
6. สภาคเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ
7. กลุ่มเพื่อนใจวัยรุ่น (Friend Corner)
8. กลุ่มดีใจเยาวชน
9. กลุ่มเครือข่ายเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ
10. กลุ่มเยาวชนรักษ์ห้วยเสว
11. กลุ่มเยาวชนหนองไฟ
12. กลุ่มเยาวชนบ้านขาม
13. กลุ่มเยาวชนยุวโพธิชน กลุ่มเยาวชนหนองบัวแดง
14. กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ภูคิง

บทบาทในด้านการพัฒนาเด็กของจังหวัดชัยภูมิ หน่วยงานราชการหลัก ได้จัดทำโครงการระดับจังหวัด เพื่อให้กลุ่มเยาวชนได้เสนอโครงการในระดับปฏิบัติการในการขอรับงบประมาณจากจังหวัด เช่น โครงการคนดีศรีชัยภูมิ ในปี 2549 งบประมาณ 100,000 บาท มีผู้ขอรับงบประมาณทั้งสิ้น 15 หน่วยงาน 18 โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 650,000 บาท ในปี 2550 องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิจึงได้อนุมัติงบประมาณเพิ่มเติมในโครงการคนดีศรีชัยภูมิ เป็นเงิน 300,000 บาท เพื่อต่อยอดโครงการที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนในปี 2549

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ ในปี 2550 งบประมาณ 100,000 บาท มีผู้ขอรับงบประมาณ 2 องค์กร 4 โครงการ 10 กิจกรรม รวมเป็นเงิน

ทั้งสิ้น 250,000 บาท สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ จึงได้ขอ อนุมัติงบประมาณเพิ่มเติมจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยงาน ราชการและองค์กรภาคเอกชนในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อการสนับสนุนกลุ่มเยาวชนให้ดำเนินกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานจัดทำโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ ในปี 2550 เป็นโครงการหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนา เด็ก โดยกลุ่มแกนนำสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ ในฐานะเป็นองค์กรผู้แทนเด็กและเยาวชน ในจังหวัดชัยภูมิ ที่ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ได้ ตระหนักเห็นความสำคัญของปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้น ปัญหาสำคัญ ที่เกิดขึ้นคือ ปัญหาการสูบบุหรี่ ดื่มสุราและยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสันอันสมควร การตั้งครรภ์นอกสมรส ปัญหาการเล่นการพนัน การใช้ความรุนแรง การตกเป็นเหยื่อของการ โฆษณาชวนเชื่อ บริโภคนิยมและความฟุ้งเฟ้อ ตลอดจนการเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ และการใช้ สื่อไม่เหมาะสม เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวพบว่ามีความสำคัญประการหนึ่งคือ สังคมหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สร้างโอกาสหรือจัดหาพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมเท่าที่ควร ในขณะที่เด็กและเยาวชนกำลังอยู่ในวัยที่ต้องการความตื่นตัวทำพายุที่หลากหลายในการทำ กิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อพัฒนาการอย่างรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และ สติปัญญา จึงดำเนินงาน “โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ” ขึ้น เพื่อเป็นการจัดหาพื้นที่และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตนเอง ตลอดจนให้มี บทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ ให้มี ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม กล้าแสดงออกและสร้างสรรค์ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและชุมชนได้

2. เพื่อเป็นการปลูกฝัง ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิได้ทราบและ มีบทบาทรวมทั้งมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่ดีเพื่อพัฒนาตนเองและชุมชนอย่างต่อเนื่องและเต็ม ศักยภาพ

3. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆ ทุกภาคส่วนได้ตระหนักและเล็งเห็น ความสำคัญต่อการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งจะเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนกิจกรรมอย่างเต็มที่

โดยจัดกิจกรรมบรรยายให้ความรู้ ประชุมระดมความคิด และการศึกษาดูงาน เป็นระยะเวลา 1 วัน ณ สวนส้มโอเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านแพน อำเภอบ้านแพน จังหวัดชัยภูมิ

ผลการดำเนินการพบว่าเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม กล้าแสดงออกและสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและชุมชนมากขึ้น จากการเขียนโครงการเพื่อพัฒนาเด็ก และได้รับการร่วมมือในการจัดกิจกรรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพน และปราชญ์ชาวบ้านในตำบลบ้านแพน ให้ความรู้ในด้านการดำรงชีวิตภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การขอรับงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดทำโครงการเฉพาะกิจ เช่น โครงการสองวัยสานใยรัก ได้รับงบประมาณ 10,000 บาท จากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน ให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง เด็กกำพร้า ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง และอาสาสมัครพัฒนาสังคมประจำปีหมู่บ้าน จากพื้นที่ 16 อำเภอ รวม 48 คน

โครงการงานวันเยาวชนและการรณรงค์ป้องกันเยาวชนจากปัญหาโรคเอดส์ ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ และสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ รวมงบประมาณ 80,000 บาท จัดเวทีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน ประกวดนิทรรศการรณรงค์ป้องกันเยาวชนจากปัญหาโรคเอดส์ ประกวดการจัดรายการวิทยุ ประกวด สปอตวิทยุ โดยมีเด็กและเยาวชนจากสถาบันการศึกษาต่างๆ รวม 500 คนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนตระหนักใน ความสำคัญของตนเอง และรวมพลังเด็กและเยาวชนในการร่วมแก้ปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชน

โครงการรณรงค์ต่อต้านการเล่นพนันฟุตบอล ได้รับงบประมาณจากสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เป็นเงิน 10,000 บาท มีเด็กและเยาวชนจากสถาบันการศึกษาต่างๆ รวม 500 คนเข้าร่วมกิจกรรมเดินรณรงค์ และติดป้ายประชาสัมพันธ์ในสถาบันการศึกษา โดยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในการจัดทำป้ายรณรงค์

การจัดกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานที่จัดขึ้นในจังหวัดชัยภูมิ มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และจัดในระดับจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ การผลักดันให้หน่วยงานส่งเสริมกิจกรรมในระดับตำบลจึงเป็นอีกนโยบายหนึ่งที่ทางจังหวัดชัยภูมิกำลังดำเนินการอยู่

5. โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิ

1. หลักการและเหตุผล

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยและมีความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคมจึงได้จัดโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กเพื่อให้เด็ก พ่อ-แม่ ผู้ปกครองและกลุ่มชุมชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กโดยใช้นวัตกรรมที่หลากหลายโดยเริ่มโครงการปี 2549 ในพื้นที่ 34 จังหวัดนำร่อง

ปี 2550 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) ได้ขยายผลการดำเนินงานโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กอีก 41 จังหวัดรวมจังหวัดชัยภูมิ ด้วย โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อเริ่มโครงการปี 2550 ในพื้นที่ 5 ตำบลนำร่อง โดยการคัดเลือกทีมสหวิชาชีพระดับจังหวัดเข้าร่วมอบรมสัมมนาเพื่อเป็นทีมสหวิชาชีพ ครู ก ระหว่างวันที่ 20-24 พฤศจิกายน 2549 ณ โรงแรมวรบุรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมดำเนินโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กในระดับจังหวัด

ดังนั้น เพื่อให้เกิดพลังความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก เยาวชนจากทุกส่วนของสังคมอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ จึงได้จัดทำโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิขึ้น ในปี งบประมาณ 2550

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์เด็กในชุมชนอย่างกว้างขวาง
2. เพื่อเสริมสร้างรูปแบบและกลไกการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ / ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อเสริมสร้างเด็กให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาให้มีความรู้คู่คุณธรรม และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

3. เป้าหมาย

- 3.1 เด็กอายุ 0 -18 ปี
- 3.2 ครอบครัวของเด็ก
- 3.3 ชุมชน/องค์กรเครือข่ายในพื้นที่

4. พื้นที่เป้าหมาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง	อำเภอเมืองชัยภูมิ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลวังงาม	อำเภอเนินสง่า
3. องค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์	อำเภอคอนสวรรค์
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น	อำเภอบ้านแท่น
5. องค์การบริหารส่วนตำบลไสยกปลาตุก	อำเภอหนองบัวระเหว

5. วิธีการดำเนินงาน

1. ฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพพระดับจังหวัด (ครู ก) จำนวน 10 คน ตามโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้เข้าใจหลักในการดำเนินงานในจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ
- 2) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- 3) เจ้าหน้าที่สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ
- 4) เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ
- 5) เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ
- 6) เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1
- 7) สื่อมวลชน
- 8) องค์กรภาคเอกชน
- 9) ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ
- 10) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ

2. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิประชุมคณะทำงาน
ครู ก จำนวน 10 คน เพื่อคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการที่มีคุณสมบัติ และมีกิจกรรมเพื่อเยาวชนอย่าง
ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

3. จังหวัดชัยภูมิแต่งตั้งและประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการคาราวานเสริมสร้าง
เด็ก เพื่อให้คำปรึกษาและวางแนวทางการจัดกิจกรรม รวมทั้งควบคุมการทำงานของคณะทำงาน
ครู ก ดังนี้

1) รองผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ที่กำกับสายงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	ประธานกรรมการ
2) อัยการจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
3) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
4) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
5) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1	กรรมการ
6) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2	กรรมการ
7) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3	กรรมการ
8) นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
9) นายกเทศมนตรีเมืองชัยภูมิ	กรรมการ
10) ท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
11) พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
12) ยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
13) ประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
14) วัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
15) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
16) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
17) ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนประจำ จังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
18) ประธานสภาทนายความจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
19) ประธานชมรมสื่อสารมวลชนจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
20) นายกสมาคมผู้สื่อข่าวจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ
21) ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ	กรรมการ

- 22) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ   กรรมการและ
เลขานุการ
- 23) หัวหน้ากลุ่มการพัฒนาสังคม   กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
- 24) นางสาวเกษราภรณ์ ภคสกุลกาญจน์ นักพัฒนาสังคม 5   กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
4. ทีมสหวิชาชีพระดับจังหวัดฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพในพื้นที่ (ครู ข.) ตำบลละ 30
คน เพื่อให้เข้าใจหลักในการดำเนินงานในพื้นที่ของตน
5. ทีมสหวิชาชีพในพื้นที่จัดกิจกรรมตามความต้องการของพื้นที่ โดยการขออนุมัติ
งบประมาณ จากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ
6. ทีมสหวิชาชีพระดับจังหวัด นิเทศ ติดตาม ประเมินผล ในแต่ละกิจกรรม
7. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำฐานข้อมูลด้านการพัฒนาการของเด็ก จำนวน
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก ครอบครัว และชุมชน
8. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิรายงานผลแก่
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

6. ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์

ตัวชี้วัดผลผลิต

1. จำนวนเด็กไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ได้รับการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
2. จำนวนครอบครัว ชุมชน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ได้รับการเสริมสร้างให้มีความ
ตระหนักรับรู้และตื่นตัวต่อความสำคัญของการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งปกป้อง คุ้มครอง
ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง
3. จำนวนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้เด็กในหมู่บ้าน
เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนเด็กที่ได้จากการสำรวจทั้งหมด
และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นต้องไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง/เดือน

ตัวชี้วัดผลลัพธ์

1. จำนวนเด็กไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ได้รับการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่อง

2. จำนวนครอบครัว ชุมชน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งปกป้องคุ้มครอง ส่งเสริมให้เด็กได้มีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

3. หมู่บ้านเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาการให้ความรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีประชากรเป้าหมายเข้าระบบการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบในการศึกษา “การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กจังหวัดชัยภูมิ” ดังนี้

